

Kopsavilkums

Ietekme uz veselību (1. nodaļa)

1. nodaļa ietver prognozi, cik nāves gadījumu no visiem pieaugušajiem 25 Eiropas Savienības (ES) valstīs, un arī atsevišķi apskatot nesmēķētājus, izraisītāji būs išēmiskas sirds slimības, trieka, plaušu vēzis un hroniskas plaušu slimības, kas nav neoplastiskas un ko izraisa pasīvā smēķēšana.

Dažos izņēmuma gadījumos, reģistrētais, ar pasīvo smēķēšanu saistīto risku nozīmīgums ir mazs. Tomēr, nesmēķētāji daudzās valstīs joprojām tiek pakļauti visuresošo dūmu ietekmei gan darbavietās, gan slēgtās sabiedriskās vietās, liels skaits cilvēku ir pakļauti šim riskam, un kopumā izraisītais iespējamais apdraudējums ir nozīmīgs.

Lai gan interese par risku saslimt ar četrām pasīvās smēķēšanas izraisītajām slimībām zinātniskajā literatūrā šobrīd ir vispāratzīta, nav pilnīgu konkrētu datu par aktīvās un jo īpaši pasīvās smēķēšanas ietekmi ES dalībvalstīs. Tādēļ ir nepieciešami pieņēmumi par piespiedu pasīvās smēķēšanas izplatību gan privātos, gan darba apstākļos. Visos iespējamajos gadījumos tiek pieņemti konservatīvi spriedumi, tādejādi ar pasīvo smēķēšanu izskaidrojamo nāves gadījumu skaits visticamāk ir zemāks par prognozētajiem.

ES 2002. gadā pasīvā smēķēšana darbavietās ir izraisījusi vairāk kā 7 000 nāves gadījumu, savukārt pasīvā smēķēšana mājās ir bijusi par iemeslu aptuveni 72 000 nāves gadījumiem. Tabakas dūmu ietekmes dēļ viesnīcu nozares darba ņēmēju vidū atbilst vienam nāves gadījumam katru dienu.

ES 2002. gadā pasīvā smēķēšana darbavietās ir izraisījusi vairāk nekā 2 800 nesmēķētāju nāves gadījumu, vienlaicīgi pasīvā smēķēšana mājās ir bijusi par iemeslu aptuveni 16 600 nesmēķētāju nāves gadījumiem. ES pasīvās smēķēšanas dēļ 3,5 dienās mirst viens no viesnīcu nozares darba ņēmējiem nesmēķētājiem.

Šie rezultāti neietver pasīvās smēķēšanas bērnībā izraisītos nāves gadījumus, pieaugušo cilvēku citu iemeslu izraisītos nāves gadījumus, ko varējusi izraisīt aktīvā smēķēšana, un, akūtas un hroniskas pasīvās smēķēšanas izraisītu būtisku Saslimstību.

Ietekme uz tautsaimniecību (2. un 3. nodaļa)

Pētījumos pierādīts, ka pretsmēķēšanas pasākumi samazina tabakas patēriņu.

Samazinot pieprasījumu pēc tabakas, pretsmēķēšanas pasākumi samazinās ar smēķēšanu saistītos privātos un sabiedriskos izdevumus.

Ieguvumi no pretsmēķēšanas pasākumiem ir īpaši ievērojami tautsaimniecības privātajā sektorā. Ietaupījumi rodas dažādās jomās – samazinātas apdrošināšanas izmaksas, palielināts smēķēšanu atmetušo un, no pasīvās smēķēšanas ietekmes atbrīvoto skaits, pieaug darba ņēmēju ražīgums, zemākas darbā pieņemšanas izmaksas, samazinoties vajadzībai aizvietot darbaspēku, kas zaudēts ar smēķēšanu saistītu mirstības un saslimšanas gadījumu dēļ, samazinātas ēku uzturēšanas izmaksas un ietaupījumi, kuri rodas darba ņēmējiem vairs necīnoties pret pasīvās smēķēšanas ietekmi, kā arī samazinot negatīvo ietekmi uz darba ņēmējiem, kuri ir pakļauti citu indīgu vielu ietekmei darbavietā.

Ilgtermiņa ieguvumi no pretsmēķēšanas pasākumiem ir samazināta mirstība un saslimšana, ierobežojot pasīvās smēķēšanas ietekmi un šo pasākumu ietekme uz smēķēšanas izplatību (gan atmešanu, gan sākšanu). Tas palielinātu valsts cilvēkresursu spējas, virzoties uz turpmāku ekonomisku izaugsmi.

Tabakas uzņēmumi ir paziņojuši, ka smēķēšanas aizliegums bāros un restorānos negatīvi ietekmētu uzņēmējdarbību un samazinātu pārdošanas rādītājus un nodarbinātības līmeni.

Neatkarīgi un ticami pētījumi par pretsmēķēšanas pasākumu ietekmi uz vismīlības nozari sniedz pierādījumus pret tabakas nozares ekonomiskajiem paziņojumiem.

Gandrīz 100 pētījumu, kuri publicēti līdz 2002. gada augustam Kanādā, Lielbritānijā, ASV, Austrālijā, Jaunzēlandē, Dienvidāfrikā, Spānijā un Honkongā, pārskats nav spējis atrast negatīvu vai pozitīvu ietekmi pētījumos, kas pamatojas uz objektīviem un ticamiem aspektiem, piemēram, pārdošanas nodokļu atskaites, vairāku gadu pirms un pēc pretsmēķēšanas pasākumu ieviešanas rādītājiem, kad tika kontrolētas izmaiņas ekonomisko apstākļu nosacījumos un statistikas testi, ko izmanto, lai pārbaudītu rādītāju galvenās tendences un svārstības.

Vēl jaunāka informācija par smēķēšanas aizliegumu ietekmi bāros Ņujorkā, Britu Kolumbijā, Īrijā, Norvēģijā vai Jaunzēlandē pierāda, ka nav negatīvas ietekmes uz uzņēmējdarbību.

Piemēram, Ņujorkā, gadu pēc 2003. gada Bezdūmu gaisa akta [Smoke-Free Air Act] stāšanās spēkā, aizliedzot smēķēšanu visās darbavietās, ekonomiskie restorānu un bāru rādītāji bija pieauguši par 8,7 % un tika izveidotas 10 600 jaunas darbavietas. Acīmredzot visas sabiedriskās iestādes ievēro tiesību aktus un izdoto alkohola tirgošanas atļauju skaits ir pieaudzis, viss liecina par Ņujorkas pilsētas bāru un restorānu uzplaukumu.

Eiropā mainās dzeršanas ieradumi, piemēram, alkohola patēriņš uz vienu iedzīvotāju samazinās un vairāk cilvēku dzer mājās. Pārdošanas rādītājus viesnīcu nozarē var ietekmēt daudzi faktori. Pārdošanas rādītāji Īrijas bāros paaugstinājās līdz 2001. gadam, bet samazinājās par 2,8 % 2002., 4,2 % 2003. un 4,4 % 2004. gadā. Tātad dzeršanas ieradumi Īrijā bija mainījušies vēl pirms Īrijas tiesību akta, kas aizliedz smēķēšanu darba vietās (ieskaitot bārus un restorānus), stāšanās spēkā 2004. gadā. Tā kā Britu Kolumbijā pārdošanas apjomu rādītāju kritums sabiedriskās iestādēs Īrijā, kur pārdod alkoholiskos dzērienus, parādījās vēl pirms smēķēšanas aizlieguma.

Sabiedrības informētība un attieksme (4. nodaļa)

Palielinoties sabiedrības informētībai par pasīvās smēķēšanas draudu ietekmi, palielinās arī atbalsts pasākumiem, lai pasargātu nesmēķētājus no pasīvās smēķēšanas ietekmes.

Starptautiska pieredze liecina, ka veiksmīgu pretsmēķēšanas pasākumu ieviešanai nepieciešama sabiedrības informētība par pasīvās smēķēšanas izraisītiem veselības riskiem, kā arī zināms sabiedrības atbalsts.

Jaunāko Eiropas valstu pretsmēķēšanas pasākumu izvērtējumi un sabiedrības apsekošanas dati apliecina šos secinājumus un pierāda, ka ES strauji palielinās sabiedrības atbalsts pretsmēķēšanas pasākumiem.

Pierādījumi liecina, ka noteikumi par nesmēķētāju aizsargātību atpalielē no sabiedrības viedokļa. Patiesi sabiedrības atbalsts smēķēšanas aizliegumiem darba un sabiedriskās vietās dažās Eiropas valstīs sasniedz un pat pārsniedz to, kas tika atzīts par pietiekamu citās jurisdikcijās, lai ieviestu smēķēšanas aizliegumus.

Ventilācija (5. nodaļa)

Vides tabakas dūmi (ETS), galvenokārt rodas laikā starp smēķētāja ieelpu un izelpu, ir galvenais iekšelpu gaisa piesārņojuma cēlonis. Vienlaicīgi citiem pasākumiem, kas veikti, lai novērtētu cilvēku pakļautību ETS ietekmei iekšelpās, Joint Research centra vides nodaļā (INDOORTRON) ir veikti testi, lai izpētītu dažādu ventilācijas darbības līmeņu ietekmi uz ETS elementu koncentrāciju gaisā.

Sākotnēji jau ir pierādījies, ka sagaidāmās izmaiņas ventilācijas līmeņus stimulējošos apstākļos dzīvojamās un komerciālās vidēs (0,3 - 4,5 gaisa apmaiņas rādītāji (AER)) smēķējot būtiski neietekmē ETS sastāvdaļas, t.i. oglekļa monoksīda (CO), slāpekļa oksīdu (NOx), aromātisko maisījumu un nikotīna koncentrāciju gaisā.

Jāsecina, ka pūles samazināt iekšelpu gaisa piesārņojumu, paaugstinot ventilācijas līmeni, nedos ievērojamus uzlabojumus iekšelpu gaisa kvalitātē. Turklāt rezultāti pierāda, ka būs nepieciešams "gaisa tunelis" vai augstāks ventilācijas uzlabošanas līmenis, kas vajadzīgs, lai sasniegtu piesārņojuma līmeni, kas atbilst gaisa robežvērtībai.

Tiesību aktu un atsevišķu gadījumu pētījumi (6. nodaļa)

Smēķēšana bāros un restorānos nebija aizliegta nevienā Eiropas valstī līdz 2004. gada janvārim. Līdz 2006. gada martam piecās valstīs (Īrijā, Norvēģijā, Itālijā, Maltā un Zviedrijā) ieviesti nesmēķētāju bāri un restorāni, 2006. gada aprīlī Skotija un drīz pēc tam iespējams arī Anglija, pievienosies šim aizliegumam.

Norvēģijas un Īrijas piemērs norāda uz svarīgākajiem faktoriem veiksmīgai pretsmēķēšanas tiesību aktu īstenošanai: 1) vispirms ar uz pierādījumiem balstītiem pētījumiem informēt sabiedrību un lēmumu pieņēmējus par negatīvo pasīvās smēķēšanas ietekmi; 2) aktīva ieinteresēto pušu iesaistīšana, īpaša vērība jāvelta arodbiedrībām un veselības grupām; 3) apzinātas sabiedrības informētības kampaņas attīstīšana, uzsverot viesmīlības nozares darba ņēmēju tiesības uz veselību.

Apvienotās Karalistes piemērs varētu noderēt citām valstīm kā brīdinājums attiecībā uz brīvprātīgiem ierobežojumiem – tie vienkārši nedarbojas.

The Smoke Free Partnership is a new strategic, independent and flexible partnership between Cancer Research UK, the European Respiratory Society and the Institut National du Cancer.

It aims to promote tobacco control advocacy and policy research at EU and national levels in collaboration with other EU health organisations and EU tobacco control networks.

Smoke Free Partnership

c/o ERS Office Brussels – Rue d'Arlon 39-41 – BE – 1000 Brussels
Tel: +322 238 5360 – Fax: +322 238 5361 – smokefree.partnership@ersnet.org
www.cancerresearchuk.org – www.ersnet.org – www.e-cancer.fr